

Historisk chans till kärnvapennedrustning

DEBATT Sverige måste ratificera FN:s konvention om ett förbud mot kärnvapen och med kraft visa att svensk nedrustningstradition står stark, skriver elva ordförande och generalsekreterare för humanitära organisationer.

UNT 17:00 | 2019-05-06

Härom veckan lämnade många organisationer och enskilda personer in sina synpunkter på enmansutredningen om hur Sverige bör ställa sig till FN:s konvention om ett förbud mot kärnvapen. Stödet för den nya konventionen är stort. Utredningen får skarp kritik, bland annat för att den utelämnar den humanitära rätten och de humanitära konsekvenserna av kärnvapen.

Utredningen är så pass ofullständig att den inte bör ligga till grund för svenskt ställningstagande i denna angelägna fråga.

Samtidigt inleds nu förhandlingar inom icke-spridningsavtalet (NPT) vid FN i New York. I fokus står viktiga frågor rörande arbetet mot spridning av kärnvapen och för nedrustning. Mötet utgör en möjlighet för Sverige och andra länder att visa sitt stöd för FN:s förbud mot kärnvapen.

Vi anser att Sverige måste ta den chansen.

Argumenten för att stödja FN:s förbud mot kärnvapen är många. Vi fokuserar här på fyra faktorer: de humanitära konsekvenserna av kärnvapen och effekterna på miljö och klimat, de ökade riskerna för kärnvapenkrig, det farliga i att förlita sig på tur, samt den historiska möjligheten för Sverige att göra skillnad i världen.

För det första är hela idén med kärnvapen är att på några minuter kunna slå ut stora städer och urskillningslöst döda civila.

Vi vet att varken stater eller humanitära organisationer skulle kunna hantera konsekvenserna. Utöver det omedelbara dödandet och lidandet skördar kärnvapen också offer över generationer. Barn som låg i livmodern under attackerna mot Hiroshima och Nagasaki har drabbats av hjärnskador på grund av strålningen.

Ett kärnvapenkrig skulle även drabba vårt klimat och vår miljö hårt. Vid användning av enbart en bråkdel av dagens kärnvapen är risken stor för utbredd svält. Hundratals miljoner människoliv skulle stå på spel. Även ett kärnvapenkrig långt bort från Europa skulle påverka oss. Ett större kärnvapenkrig mellan stormakterna skulle leda till en dramatisk temperatursänkning med minusgrader året om och en förlorad livsmedelsproduktion i större delen av världen. Därför är kärnvapen alltid en global fråga som angår oss alla.

Vi har också större anledning att oroa oss för kärnvapen i dag än för tjugo år sedan.

Amerikanska forskare varnade nyligen i tidskriften Bulletin of the Atomic Scientists för att risken för en kärnvapenkatastrof i dag är minst lika stor nu som under kalla kriget.

Den nyligen uppblossade konflikten mellan Indien och Pakistan var en påminnelse om att kärnvapen inte förhindrar att konflikter uppstår, utan istället gör dem mycket farligare.

För det tredje kan vi inte fortsätta förlita oss på turen. Världen har flera gånger varit nära ett kärnvapenkrig. Den mänskliga faktorn är alltid närvarande och priset för ett felsteg är oacceptabelt högt. Ungefär 1 800 kärnvapen står i dag redo att avfyras inom loppet av några minuter och den globala sprängstyrkan motsvarar nästan 50 000 Hiroshimabomber.

De ökade riskerna och de brutala konsekvenserna för människor och miljö ledde Sverige att tillsammans med 123 andra stater under 2017 förhandla fram FN:s konvention om ett förbud mot kärnvapen.

Detta leder oss in på vårt avslutande argument, att konventionen verkligen kan göra skillnad genom att Sverige och andra kärnvapenfria stater går med. Kärnvapenstaternas motvilja att nedrusta kommer inte att förändras utan ett normativt tryck från det internationella samfundet. Den nya konventionen erbjuder detta, och kan även fungera som en bromskloss mot den upprustning vi i dag ser i världen. Ju svårare det blir att upprusta och ha kärnvapen, desto mer ökar trycket på kärnvapenstaterna att sätta sig vid förhandlingsbordet.

Enmansutredningen om Sverige och FN-konventionen är kritisk men lyckas inte ge några övertygande beskrivningar om vad kritiken mot konventionen grundas i. Harvard Law School har i rapporten "I skuggan av makten" analyserat Sveriges möjligheter att gå med i konventionen. Slutsatsen är att konventionen inte innebär något juridiskt hinder för Sveriges militära samarbeten, så länge Sverige inte exempelvis uppmuntrar eller förbereder användandet av kärnvapen. I samma rapport argumenterar experter för att FN:s förbud mot kärnvapen stärker icke-spridningsavtalet (NPT) eftersom konventionens mål är att genomföra NPT:s löften om nedrustning.

Svensk kärnvapenpolitik har historiskt varit en dragkamp mellan olika intressen. Men i varje steg har folkrätten, diplomatin och humanitära värden vunnit.

Den linjen ledde till att Sveriges socialdemokratiska regering på 1960-talet avbröt det svenska atombombsprogrammet, trots att det fanns försvarsintressen som ansåg att Sverige måste utveckla egna kärnvapen.

Beslutet att bygga säkerhet utan kärnvapen är något vi ska vara stolta över. Det gav oss en inflytelserik roll i den globala kärnvapenpolitiken och nu har vi chans att stärka vår position igen.

Sverige har möjlighet att ratificera FN:s konvention om ett förbud mot kärnvapen och med kraft visa att svensk nedrustningstradition står stark.

Det är en fråga om politisk vilja. Skriv under och ratificera FN:s kärnvapenförbud nu!

Jan Larsson, ordförande, Svenska Läkare mot Kärnvapen

Malin Nilsson, generalsekreterare, Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet, IKFF

Anna Sundström, generalsekreterare, Olof Palmes Internationella Center

Agnes Hellström, ordförande, Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen

Anna Lindenfors, generalsekreterare, Amnesty International Sverige

Margaretha Wahlström, ordförande, Svenska Röda Korset

Annelie Börjesson, ordförande, Svenska FN-förbundet

Thomas Jonter, ordförande, Svenska Pugwash

Martina Krüger, tf chef Greenpeace Sverige

Lotta Sjöström Becker, generalsekreterare, Kristna fredsrörelsen

Karin Wiborn, generalsekreterare, Sveriges Kristna Råd